

Motion till riksdagen 2018/19:828

av Anders Österberg och Thomas Hammarberg (båda S)

En nationell handlingsplan för att skapa mer jämlika uppväxtvillkor för barn

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga behovet av en nationell handlingsplan för att skapa mer jämlika uppväxtvillkor för barn och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Barnkonventionen blir lag den 1 januari 2020 och vi behöver säkerställa att ett långsiktigt arbete för barns rättigheter bedrivs. Att börja med att jämna ut barns livschanser vore såväl viktigt som effektivt för att lyckas med det. Därför föreslår vi att riksdagen ska arbeta för att alla barn i Sverige ska ha en jämlik barndom.

Ojämlighet mellan barn skapar och fördjupar klyftor i samhället i stort. Barn som föds in i fattigdom klarar skolan sämre än andra barn. De får sämre hälsa än andra och de får svårare att tillgodogöra sig sina demokratiska och sociala rättigheter senare i livet.

Men utvecklingen kan vändas med hjälp av en kraftfull satsning på att ge barn mer jämlika livsvillkor. Effekterna på lång sikt är mycket större om utgångspunkterna är lika i tidig ålder. Men en bred satsning behöver även riktas till alla de barn som lever här och nu.

För att vi ska säkerställa att alla barn får en jämlik barndom behöver vi ha en strategi att arbeta utefter. Man bör därför överväga att införa en nationell handlingsplan. Den nationella handlingsplanen för en jämlik barndom skulle förslagsvis kunna innehålla följande:

1. Jämlika ekonomiska förutsättningar

Idag lever 234 000 barn i ekonomisk utsatthet. Den enskilt viktigaste insatsen för att bryta denna fattigdom är att se till att föräldrarna har ett fast heltidsjobb. Det förutsätter en fortsatt och starkt aktiv arbetsmarknadspolitik. Men det krävs också en ekonomisk politik som via skatter, höjda barn- och bostadsbidrag samt bättre

socialförsäkringar kan bidra till att skapa mer jämlika ekonomiska villkor för barnfamiljer.

2. Jämlikhet oavsett boendeort
FN:s kommitté för barns rättigheter har efter granskning kritiserat Sverige för att barn i olika kommuner får olika förutsättningar att tillgodogöra sig sina rättigheter. Staten och kommunerna behöver därför ta ett gemensamt ansvar för att skapa en mer jämlik tillgång till exempelvis en bra skola, boende och sjukvård mellan olika kommuner och landsting.
3. En jämlik skola
Likvärdigheten i den svenska skolan fortsätter enligt PISA att försämrats. Det är stora skillnader i studieresultat mellan skolor på olika orter, mellan olika skolor i samma kommun och mellan elever i samma klass och skola. Det är oacceptabelt. Alla elever ska få tillräckligt med stöd av sina lärare. För att skolan ska bli jämlik ska inte läxor finnas som gynnar eller missgynnar barn beroende på hemförhållanden. Skolvalssystemet behöver förändras så att vi får mer blandade elevgrupper – socialt och utbildningsmässigt.
4. En jämlik tillgång till fritid
Alla barn har enligt barnkonventionen rätt till lek och fritid. Men i verkligheten råder stora skillnader – exempelvis i faktiskt tillgång till idrotts- och andra föreningsaktiviteter, friluftsliv och möjlighet till kontakt med andra barn utanför skolan. Samtliga kommuner bör kunna erbjuda transport till aktiviteter för barn som behöver det, kollektivtrafiken bör vara kostnadsfri och i många kommuner behövs en rejäl satsning på fritidsverksamhet och aktiviteter.
5. Ett jämlikt och tryggt boende
Vissa barn växer upp i trångboddhet, periodvis bostadslöshet eller ett boende som inte är drägligt. Nu behövs fler hyresbostäder till rimliga kostnader, stor försiktighet med vräkningar av barnfamiljer samt en inkluderande planering av bostadsområden.
6. En barnanpassad asylpolitik
Flyktingbarn far illa, också i Sverige. I utvecklandet av en långsiktig, hållbar, rättssäker och ansvarsfull asylpolitik inom EU och i Sverige bör särskild hänsyn tas till barns utsatta situation.
7. Jämlikhet oberoende av funktionsvariation
Allt för många barn med funktionsvariationer exkluderas och isoleras i samhället. Lika tillgång till skola, fritid och övriga sociala sammanhang kräver bland annat stora satsningar på både anpassning av fysiska miljön, ökad kompetens bland lärare och annan personal samt ett assistanssystem som gör att också barn med funktionsvariation kan leva ett fullvärdigt liv.
8. Jämlika insatser mot psykisk ohälsa
Psykisk ohälsa slår särskilt hårt mot utsatta barn som ibland saknar ett välbehövligt skyddsnät. Elevhälsan behöver stärkas och barns möjligheter till hjälp genom BUP måste utökas.
9. Ett jämlikt inflytande
Det behövs kanaler för att möjliggöra barns jämlika inflytande. Alla politiker och andra beslutsfattare bör bli utbildade i barnkonventionen och barns rättigheter. Man bör också överväga behovet av en lokal barnombudsman i varje kommun.

Ett första steg på vägen kan vara att skapa en nationell handlingsplan för en jämlik barndom.

Anders Österberg (S)

Thomas Hammarberg (S)